

SAOPĆENJE PRIOPĆENJE FIRST RELEASE

B O S N A I H E R C E G O V I N A
F E D E R A C I J A B O S N E I H E R C E G O V I N E
F E D E R A L N I Z A V O D Z A S T A T I S T I K U

B O S N I A A N D H E R Z E G O V I N A
F E D E R A T I O N O F B O S N I A A N D H E R Z E G O V I N A
I N S T I T U T E F O R S T A T I S T I C S O F F B & H

GODINA / YEAR IX

SARAJEVO, 20. 05. 2016.

BROJ / NUMBER: 2.1.1

Molimo korisnike da prilikom korišćenja podataka navedu izvor
Those using data from this issue are requested to state the source

INDEKSI PROIZVODNJE U GRAĐEVINARSTVU U F BiH, I TROMJESEČJE 2016. INDICES OF PRODUCTION IN CONSTRUCTION IN F B&H, I QUARTER 2016

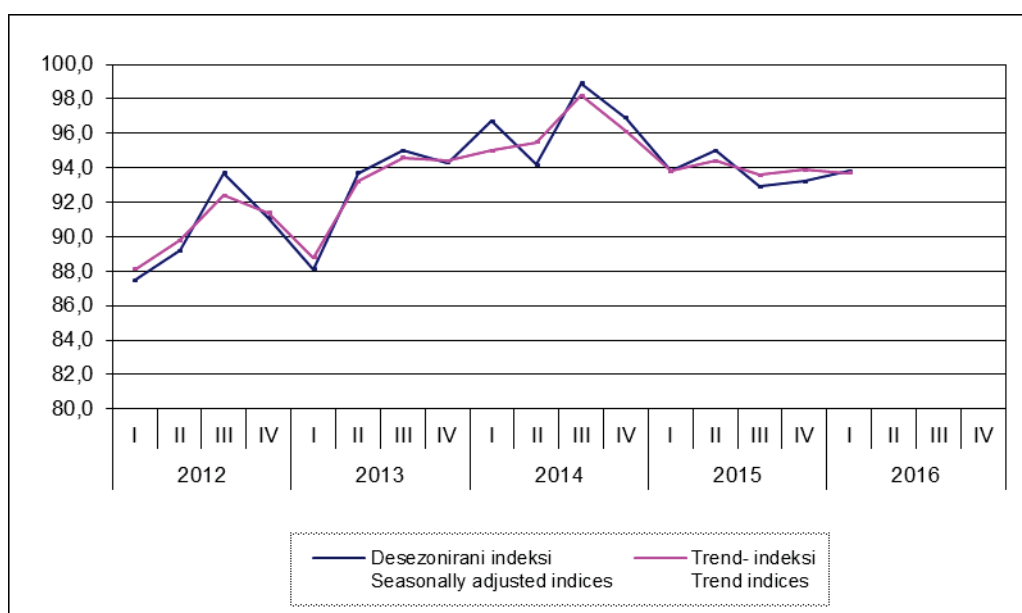
Ukupna desezonirana proizvodnja u građevinarstvu u prvom tromjesečju 2016. godine u poređenju sa prethodnim tromjesečjem veća je za 0,6%. Posmatrano prema vrsti građevinskih objekata, u istom periodu na objektima visokogradnje zabilježen je pad od 1,7%, a na objektima niskogradnje rast od 3,9%.

Total seasonally adjusted production in construction in the first quarter of 2016, compared to the previous quarter increased by 0,6%. By type of construction, it decreased by 1,7% for buildings and increased by 3,9% for civil engineering during the same period.

Ukupna kalendarski prilagođena proizvodnja u građevinarstvu u prvom tromjesečju 2016. godine u poređenju sa prvim tromjesečjem 2015. godine manja je za 1,1%. Posmatrano prema vrsti građevinskih objekata, u istom periodu na objektima visokogradnje zabilježen je rast od 2,3%, a na objektima niskogradnje pad od 4,5%.

In the first quarter of 2016, compared to the first quarter of 2015, total working-day adjusted production in construction decreased by 1,1%. By type of construction it increased by 2,3% for buildings and decreased by 4,5% for civil engineering during the same period.

Indeksi proizvodnje u građevinarstvu, I 2012 - I 2016 (Ø2010=100)
Indices of production in construction, 1st quarter 2012 - 1st quarter 2016 (Ø2010=100)

1. PROIZVODNJA U GRAĐEVINARSTVU - TROMJESEČNE STOPE PROMJENA IZRAČUNATE IZ DESEZONIRANIH INDEKSA
 PRODUCTION IN CONSTRUCTION - QUARTER-ON-QUARTER GROWTH RATES CALCULATED ON THE BASIS OF
 SEASONALLY ADJUSTED INDICES

	<u>IV 2014</u> III 2014	<u>I 2015</u> IV 2014	<u>II 2015</u> I 2015	<u>III 2015</u> II 2015	<u>IV 2015</u> III 2015	<u>I 2016</u> IV 2015	
Ukupno	-2,0	-3,1	1,2	-2,2	0,3	0,6	Total
Objekti visokogradnje	3,6	4,7	2,8	2,8	1,3	-1,7	Buildings
Objekti niskogradnje	0,1	-4,0	-1,7	-6,0	-1,2	3,9	Civil engineering

2. PROIZVODNJA U GRAĐEVINARSTVU - GODIŠNJE STOPE PROMJENA IZRAČUNATE IZ KALENDARSKIH PRILAGOĐENIH INDEKSA
 PRODUCTION IN CONSTRUCTION - YEAR-ON-YEAR GROWTH RATES CALCULATED ON BASIC OF
 WORKING-DAY ADJUSTED INDICES

	<u>IV 2014</u> IV 2013	<u>I 2015</u> I 2014	<u>II 2015</u> II 2014	<u>III 2015</u> III 2014	<u>IV 2015</u> IV 2014	<u>I 2016</u> I 2015	
Ukupno	1,6	-1,4	2,2	-7,7	-3,6	-1,1	Total
Objekti visokogradnje	9,6	8,2	12,9	18,3	16,0	2,3	Buildings
Objekti niskogradnje	0,1	-1,9	-0,1	-13,2	-13,1	-4,5	Civil engineering

3. PROIZVODNJA U GRAĐEVINARSTVU - IZVORNI (NEPRILAGOĐENI) INDEKSI¹⁾
 PRODUCTION IN CONSTRUCTION - GROSS (UNADJUSTED) INDICES¹⁾

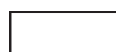
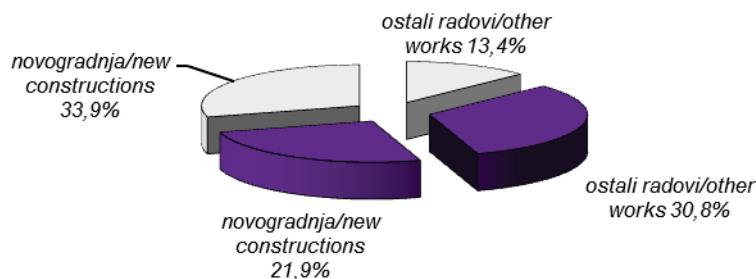
	Struktura Structure	<u>I 2016</u> Ø 2015	<u>I 2016</u> I 2015	
Ukupno	100,0	95,9	99,4	Total
Objekti visokogradnje	50,1	97,2	103,0	Buildings
Objekti niskogradnje	49,9	94,7	95,7	Civil engineering

4. STRUKTURA ODRADENIH SATI NA GRADILIŠTIMA PREMA VRSTAMA GRAĐEVINA I RADOVA
 COMPOSITION OF HOURSE WORKED ON SITES BY TYPE OF CONSTRUCTIONS AND TYPES OF WORKS

Vrsta građevina Type of constructions	Vrsta radova / type of works		
	Ukupno/Total	novogradnja/new construction	ostali radovi/other works ²⁾
Ukupno/Total	100,0	55,8	44,2
Objekti visokogradnje Buildings	47,3	33,9	13,4
Objekti niskogradnje Civil engineering	52,7	21,9	30,8

¹⁾ Indeks za građevinarstvo ukupno je kompozitni indeks koji se izvodi iz indeksa visokogradnje i niskogradnje i njihovog učešća (strukture) u ukupnoj građevinskoj aktivnosti u posmatranom tromjesečju

¹⁾ Index for total construction is a composite index derived from the indices of buildings and civil engineering and their share (structure) in the total construction activity in a quarter

Visokogradnja / Buildings

Niskogradnja / Civil engineering

DODATAK - INDEKSI PROIZVODNJE U GRAĐEVINARSTVU - TROMJESEČNE VREMENSKE SERIJE
ANNEX - INDICES OF PRODUCTION IN CONSTRUCTION- QUARTELY SERIES

2010 = 100

	Ukupno Total				Na objektima visokogradnje On buildings constructions				Na objektima niskogradnje On civil engineering works			
	izvorni indeksi	kalendarski prilagođeni indeksi	desezonirani indeksi	trend- indeksi	izvorni indeksi	kalendarski prilagođeni indeksi	desezonirani indeksi	trend- indeksi	izvorni indeksi	kalendarski prilagođeni indeksi	desezonirani indeksi	trend- indeksi
	Gross indices	Working- day adjusted indices	Seasonally adjusted indices	Trend indices	Gross indices	Working- day adjusted indices	Seasonally adjusted indices	Trend indices	Gross indices	Working- day adjusted indices	Seasonally adjusted indices	Trend indices
2012												
I	72,8	68,8	87,5	88,1	61,9	61,2	78,6	79,8	85,9	77,9	98,4	98,1
II	87,1	85,7	89,2	89,9	72,8	72,8	76,2	76,3	96,9	94,7	98,3	99,4
III	99,3	98,1	93,7	92,4	76,3	75,5	74,5	74,8	109,8	108,6	102,7	100,6
IV	95,9	94,7	91,1	91,5	75,6	75,9	75,3	74,1	106,4	104,4	99,4	100,5
2013												
I	77,2	76,9	88,1	88,8	62,4	62,3	72,7	73,4	89,0	88,6	100,3	101,1
II	90,2	88,7	93,7	93,2	70,9	70,9	73,9	73,2	100,0	97,8	103,7	103,5
III	98,1	97,6	95,0	94,6	69,5	69,8	73,1	73,0	113,3	112,8	106,5	106,1
IV	97,6	96,5	94,3	94,4	68,7	69,0	72,1	73,7	116,3	114,3	108,6	107,8
2014												
I	89,9	89,7	96,7	94,9	72,9	72,8	77,3	75,2	100,6	100,8	109,5	107,9
II	90,7	88,9	94,2	95,5	72,7	72,7	75,7	76,3	101,1	98,9	105,6	107,3
III	100,8	100,1	98,9	98,2	72,3	72,6	77,0	77,6	113,7	113,2	109,2	108,0
IV	99,1	98,1	96,9	96,1	75,3	75,6	79,8	80,1	116,4	114,4	109,3	107,7
2015												
I	88,5	88,5	93,8	93,8	78,8	78,7	83,5	83,1	98,7	98,9	105,0	105,3
II	91,7	91,0	95,0	94,4	82,1	82,0	85,8	85,8	100,2	98,8	103,2	102,1
III	93,0	92,5	92,9	93,6	85,6	85,9	88,2	87,8	99,4	98,1	97,0	98,7
IV	95,2	94,6	93,2	93,9	87,4	87,7	89,4	88,7	100,7	99,5	95,9	97,6
2016												
I	87,8	87,5	93,8	93,7	81,2	80,6	87,9	88,7	94,5	94,5	99,6	98,9

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

U ovom saopćenju je primijenjen novi koncept objave indeksa proizvodnje u građevinarstvu. Prikaz i interpretacija indeksa usklađena je sa EU propisima o kratkoročnim statistikama i preporukama o publikovanju indeksa proizvodnje u građevinarstvu.

U skladu s tim, proizvodnja u građevinarstvu se prikazuje tromjesečnom stopom promjene izračunatom iz desezoniranih indeksa i godišnjom stopom promjene izračunatom iz kalendarskih prilagođenih indeksa.

Izračunate serije indeksa proizvodnje u građevinarstvu uporedive su s onim koje objavljuje EUROSTAT.

Pravna i metodološka osnova

Tromjesečni izvještaj građevinarstva (K KPS GRAĐ-21) provodi se u F BiH na temelju Zakona o statistici u Federaciji BiH (Službene novine F BiH br. 63/03 i 9/09).

Koncepti i definicije koji se primjenjuju u istraživanjima K KPS GRAĐ-21 u F BiH usklađeni su s konceptima i definicijama iz Metodologije za kratkoročne poslovne statistike EU-a (Tema 4, ISSN 1725-0099, Europska zajednica, 2006.) i Uredbe Komisije (EZ-a) br. 1503/2006. o definicijama varijabla, popisu varijabla i učestalosti prikupljanja podataka.

Pokrivenost i obuhvat

Tromjesečni izvještaj građevinarstva (K KPS GRAĐ-21) prikuplja se za poslovne subjekte ili njihove dijelove koji su u Statističkom poslovnom registru poslovnih subjekata razvrstani u područje F Građevinarstvo u skladu sa KD BiH 2010.

Tromjesečnim istraživanjem K KPS GRAĐ-21 obuhvaćena su sva preduzeća i njihovi dijelovi sa deset i više zaposlenih (tzv. „cut off“ uzorak), koja se bave građevinskom djelatnošću.

Podaci se odnose na građevinske radove (na novim građevinama, rekonstrukcijama, popravcima i održavanju postojećih građevina) izvršene na području BiH. Razvrstavanje građevina i radova izvršeno je prema Klasifikaciji vrsta građevinskih objekata – KVG0 BiH, koja je usklađena s klasifikacijom koju propisuje Eurostat (*Classifications of Types of Constructions – CC, final version*).

Metoda kalkulacije

Indeksi proizvodnje u građevinarstvu izračunavaju se u dva koraka. U prvom koraku indeks se računa na temelju odrađenih sati radnika na gradilištu a u drugom koraku se vrši ponderacija istog na temelju vrijednosti izvršenih građevinskih radova.

Prezentacija serija indeksa

Indeksi proizvodnje u građevinarstvu u ovom saopćenju prikazuju se kao izvorni (neprilagođeni) indeksi, desezonirani indeksi (iz kojih je isključen uticaj kalendarskih dana i sezonske komponente), kalendarski prilagođeni indeksi (iz kojih je isključen uticaj kalendarskih dana npr. broj radnih dana, nacionalni praznici, vjerski praznici itd.) te trend-indeksi (desezonirani indeksi iz kojih je isključen uticaj slučajne komponente).

Desezoniranje i kalendarsko prilagođavanje provedeni su uz pomoć programa "Demetra"-Eurostat, verzija 2.2 iz 2008., primjenom metode TRAMO-SEATS na tromjesečnoj seriji indeksa (Ø 2010.= 100), koja počinje indeksom za prvo tromjesečje 2005. godine.

Produžavanje serije indeksa dodavanjem novih mjesečnih podataka može zbog obilježja primijenjene metode desezoniranja prouzrokovati naknadne promjene desezoniranih indeksa te trend-indeksa za prethodna razdoblja.

Desezonirani indeksi

Pod pojmom "desezonirani indeksi" podrazumijeva se da su podaci prilagođeni za uticaj sezone i kalendarskih dana a u skladu sa Eurostatovim preporukama i Uredbom Vijeća (EZ-a) br.1165/98.

NOTES OF METHODOLOGY

In this release, the concept of publishing of indices of production in construction has been changed. The presentation and interpretation of indices is harmonised with the EU regulations referring to short-term statistics and recommendations for the publishing of indices of production in construction.

Accordingly, production in construction is interpreted through the quarterly change rate calculated on the basis of seasonally adjusted indices and the annual change rate calculated on the basis of working-day adjusted indices.

Calculated series of indices of production in construction are comparable to those published by EUROSTAT.

Legal and methodological framework

The Quarterly Report on construction (K KPS GRAĐ-21) is carried in FB&H on the basis of the Official Law on Statistics of FB&H (Official Gazette Nos 63/03 and 9/09).

Concepts and definitions used in the K KPS GRAĐ-21 Surveys are harmonised in F BiH with the EU Methodology of Short-Term Business Statistics (Theme 4, ISSN 1725-0099; European Communities, 2006) as well as with the Commission Regulation (EC) No 1503/2006 on definitions of variables, list of variables and frequency of data compilation

Scope and coverage

The Quarterly Report on construction (K KPS GRAĐ-21) is collected from business entities and their parts classified in the Statistical Business Register of Business into section F Construction according to the KDBiH 2010.

The Quarterly Survey K KPS GRAĐ-21 covers enterprises and their parts 10 or more employees (the so-called „cut off“ sample) which performing construction activity.

Data refer to all construction works (new constructions and reconstructions, maintenance and repair works on existing constructions) done on the territory of the BiH. Constructions and works are classified according to the Classifications of Types of Constructions (EU CC)– KVG0 BiH which is harmonized with appropriate classification prescribed by Eurostat (Classifications of Types of Constructions – CC, final version)

Calculation method

The indices of production in construction are calculated two stages. In the first stage indices are calculated of hours worked on second stage indices of groups are weighted with value of construction works.

Indices series presentation

The indices of production in construction are presented in this release as gross (non-adjusted) indices, seasonally adjusted indices (in which the effect of certain calendar days and the seasonal effect have been excluded), working-day adjusted indices (in which the effect of certain calendar days has been excluded, e.g., the number of working days, national holidays, religious holidays etc.) and trend indices (seasonally adjusted indices from which the random component effect has been excluded).

The seasonal and working-day adjustment were done by applying the "Demetra" programme interface – Eurostat, version 2.2 of 2008, by using the TRAMO/SEATS Method on the quarter index series (Ø 2010 = 100), which begins with the index for first quartal 2005.

The prolongation of the index series by adding new monthly data may cause subsequent changes in seasonally adjusted series and trend indices for several previous months, due to characteristics of the applied method of seasonal adjustment.

Seasonally adjusted indices

The term seasonally adjusted indices indicate that data are adjusted for both seasonal and working-day effects.

Kalendarski prilagođeni indeksi

Pod pojmom "kalendarski prilagođeni indeksi" podrazumijeva se da su podaci prilagođeni za kalendarske dane.

Obavijest korisnicima podataka

Redovno publikovanje saopćenja Indeksa proizvodnje u građevinarstvu za F BiH, Federalni zavod za statistiku nastavit će redovno objavljivati na tromjesečnoj osnovi, počevši od prvog tromjesečja 2014. godine u skladu sa Kalendarom publikovanja FZS.

Working-day adjusted indices

The term working day adjusted indices indicate that data are adjusted only for working-day effects.

Note to the data users

Regular issuing of first release for Indices of production in construction for F BiH will be continuously published on quarterly basis by the Institute for statistics of FBiH, starting with press release for first quarter of 2014 in accordance with calendar of publishing.

Izdaje Federalni zavod za statistiku FBiH, 71000 Sarajevo, Zelenih beretki 26
Published by the Institute for Statistics of FBiH, 71000 Sarajevo, Zelenih beretki 26

Telefon/Phone: +387 (33) 20 20 64 52, Fax: +387 (33) 22 61 51
Elektronska pošta/E-mail: fedstat@fzs.ba, Internetska stranica/Web site: <http://www.fzs.ba>

Odgovara: Dr Emir Kremić, direktor
Person responsible: Emir Kremić, PhD, Director General

Saopćenje pripremili: Nusreta Imamović-Kaljanac, Edina Dulić
Prepared by: Ms. Nusreta Imamović-Kaljanac, Ms. Edina Dulić

Podaci iz ovog saopćenja objavljuju se na internetu
First Release data are published in the Internet